

DO'S & DON'TS

Bedrijfshygiëne op het paardenbedrijf

Het verminderen van het risico op uitbraken van besmettelijke ziekten zoals rhinopneumonie, influenza en droes kan een uitdaging zijn. Gelukkig kan je als (stal)eigenaar veel doen.

Er zijn diverse manieren om besmettelijke ziekten zoveel mogelijk buiten de staldeuren te houden. Maar wist je dat niet alle ziektepreventiemethoden altijd even effectief zijn? Beschermingsmaatregelen voor fokmerries of dekhengsten zijn waarschijnlijk anders dan die voor sportpaarden die wekelijks naar wedstrijden of meerdaagse concoursen worden vervoerd. Om je paarden gezond te houden, isoleer je zieke paarden, desinfecteer je materialen voor gebruik en draag je zorg voor de verplichte basisvaccinaties.

Om de verspreiding van besmettelijke ziekten onder paarden zo goed mogelijk te voorkomen, geven we de do's & don'ts rondom bedrijfshygiëne voor een aantal veel voorkomende situaties:

1. Bedrijfshygiëne op het paardenbedrijf; in en rondom de stal
2. Bedrijfshygiëne op het paardenbedrijf; in en rondom de weide
3. Bedrijfshygiëne tijdens evenementen
4. Bedrijfshygiëne in relatie tot stalbetreders

Bij iedere situatie laten we je precies zien welke maatregelen belangrijk zijn.

TIP: Print deze tips uit en hang ze op in jouw stal!

Bedrijfshygiëne op het paardenbedrijf; De do's & don'ts in en rondom de stal

DO!

- ✓ Maak samen met je dierenarts een stal- of bedrijfsplan.
- ✓ Houd aparte groepen paarden aan. Splits op basis van functie of leeftijd. Houd wedstrijdpaarden bijvoorbeeld apart van fokmerries.
- ✓ Voorzie materiaal van kleurcodes. Gebruik per stal/afdeling een andere kleurcode en houd materiaal per stal apart. Denk bijvoorbeeld aan rood voor materialen van de opfokpaarden, blauw voor de fokmerries en groen voor de wedstrijdpaarden.
- ✓ Gebruik voor elk paard zoveel mogelijk eigen verzorgingsmaterialen (borstels, sponzen) en eigen harnachement (hoofdstellen, dekjes, halsters).
- ✓ Was zoveel mogelijk je handen of ontsmet ze met desinfecterende gel wanneer je van het ene naar het andere paard gaat.
- ✓ Was zadeldekjes, handdoeken, bandages, halsterbontjes etc. op minimaal 60°C en droog deze goed na ieder gebruik.
- ✓ Houd schriftelijke documentatie bij van alle paarden die jouw stal of bedrijf bezoeken.
- ✓ Isoleer nieuwe paarden minimaal twee weken van paarden die permanent op het bedrijf verblijven en controleer ze op ziektesymptomen. Temperatuur nieuwe paarden indien mogelijk twee keer per dag rond hetzelfde tijdstip.
- ✓ Vraag jouw (stal)dierenarts om een advies op maat: welke vaccinaties zijn voor jouw paard extra belangrijk of zijn in jouw situatie van toepassing. Bijvoorbeeld influenza, rhinopneumonie, droes en West-Nijl.
- ✓ Weet hoe je jouw paard moet temperen en wat zijn/haar normale temperatuur is.
- ✓ Houd de contactgegevens van je dierenarts bij de hand voor het geval je paard ziek wordt en je deze met spoed nodig hebt.
- ✓ Isoleer zieke paarden of paarden met koorts onmiddellijk en bel de dierenarts. Verdeel vervolgens de paarden op stal in drie groepen. Een eerste groep met zieke paarden (koorts of andere symptomen). Een tweede groep die (mogelijk) contact heeft gehad met de eerste groep maar nog niet ziek is. En een derde groep die geen contact heeft gehad met paarden uit de andere twee groepen. Markeer stalmaterialen duidelijk per groep (bv. met rode, oranje en groene tape) zodat je deze materialen strikt gescheiden kunt houden.
- ✓ Bestrijd ongedierte door o.a. voer netjes op te bergen in goed afgesloten tonnen. Schakel bij echte plagen een expert in.
- ✓ Gebruik muggen, teken- en vliegenwerende middelen tijdens het seizoen.
- ✓ Laat lesklanten of paardeneigenaren die met een eigen paard bij je op stal komen alleen opzadelen in of bij hun eigen trailer en niet in of op de wasplaats van je stal.

DON'TS!

- ✘ Laat geen vreemde honden en andere dieren in je stal. Zij kunnen gemakkelijk voor insleep zorgen.
- ✘ Gebruik geen hogedruksput bij het reinigen van de stal. Met hogedrukreiniging dood je geen ziekteverwekkers. Sterker nog: bacteriën en virussen kunnen worden verspreid en je creëert een vochtige, aangename leefomgeving voor de bacteriën. Hogedrukreinigers kunnen bovendien gladde oppervlakken aantasten, waardoor het in de toekomst moeilijker wordt deze te desinfecteren.
- ✘ Laat paarden uit verschillende groepen of van andere terreinen niet uit dezelfde drinkbak of emmer drinken.
- ✘ Laat andere mensen je paard niet aaien (vooral niet op maneges en pensionstallen).
- ✘ Gebruik medicatie die in meerdere doseringen of keren moet worden gegeven niet voor meerdere paarden (orale pasta's, oogzalf, wondgels en lotions of zalven).
- ✘ Laat paarden zonder paspoort en/of bewijs van benodigde vaccinaties niet toe op je bedrijf.

Bedrijfshygiëne op het paardenbedrijf; De do's & don'ts in en rondom de wei

DO!

- ✓ Creëer een bufferzone, zeker als je buurman ook paarden heeft. Dit is een dubbele omheining rond je bedrijf/weiland met een (groen)strook ertussen. Sommige ziekten kunnen zich nog steeds via de lucht verplaatsen (bv door hoesten), maar doordat de afstand groter is, wordt het risico op besmetting beduidend kleiner.
- ✓ Controleer waterbakken, hekken en omheiningen nadat er vreemde paarden in de wei hebben gestaan. Een drager van droes kan de omgeving besmet hebben en de droesbacterie kan in de juiste vochtige omstandigheden lang overleven.
- ✓ Zet een apart stukje land/paddock af voor nieuwe paarden of paarden die slechts tijdelijk op je bedrijf komen. Bij voorkeur heeft dit stukje land/paddock ook een bufferzone (dubbele draad of omheining) om contact met je eigen paarden te voorkomen.
- ✓ Laat paarden uit een drinkbak of speciale drinkwatertank drinken, zodat je meer controle hebt over de waterkwaliteit en de manier van aanbieden.

DON'TS!

- ✗ Zet geen vreemde paarden in de wei waar je eigen paarden grazen en lopen.
- ✗ Zet ook je eigen paarden niet in een wei waar vreemde paarden grazen of lopen.
- ✗ Laat paarden geen slootwater drinken. Zeker wanneer ook andere dieren toegang hebben tot de sloot, is het risico op besmetting met bv. leptospirose (ziekte van Weil) aanwezig.
- ✗ Vermijd contact of neuzen met vreemde passerende paarden, als je weiland aan een openbare weg, wandelpad of ruitepad ligt.

Bedrijfshygiëne tijdens evenementen; De do's & don'ts bij keuringen, wedstrijden en shows

DO!

- ✓ Neem altijd je paardenpaspoort mee wanneer je met je paard reist. Je moet ook aantoonbaar maken dat je paarden de vereiste vaccinaties op tijd hebben ontvangen.
- ✓ Desinfecteer indien mogelijk bij aankomst op een meerdaagse wedstrijd de tijdelijke stal voordat je je paard erin plaatst.
- ✓ Sluit of plak openingen tussen stallen af zodat jouw paard geen neus-neuscontact kan hebben met een vreemd paard.
- ✓ Neem de temperatuur van het paard twee keer per dag op tijdens meerdaagse wedstrijden. Zorg ervoor dat je de standaardtemperatuur van je paard kent.
- ✓ Verzoek mensen om hun handen te wassen of om desinfecterende handgel te gebruiken voordat ze je paard aanraken. Of nog beter: laat andere mensen je paard niet aaien.
- ✓ Sluit de drinkbak in de wedstrijdstal af (leg er bv. een steen in) en laat je paard uit een eigen, schone emmer drinken. Zo houd je ook controle over het drinkgedrag van je paard.
- ✓ Laat paarden uit een schone voerbak eten, sluit de voerbak eventueel af en gebruik je eigen voerbak of emmer.
- ✓ Bewaar hooibalen en voer zoveel mogelijk in je trailer of veewagen tot op het moment van voeren. Zo voorkom je eventuele besmetting van ongebruikt (ruw)voer.
- ✓ Gebruik altijd je eigen verzorgingsmaterialen en harnachement en gebruik niet de materialen van andere paarden, tenzij je deze reinigt en desinfecteert voor elk gebruik. Deel niets met vreemde paarden!
- ✓ Neem op meerdaagse wedstrijden je eigen kruitwagen, uitmestmaterialen, hooi en strooisel mee en deel deze niet met andere deelnemers!
- ✓ Zet je paard na de proef direct weer in je eigen trailer of veewagen.
- ✓ Reinig en desinfecteer direct bij thuiskomst al het harnachement en materiaal dat tijdens de wedstrijd gebruikt is.
- ✓ Reinig en desinfecteer paardentrailers na ieder gebruik. Vergeet de banden niet!
- ✓ Isoleer paarden van de rest van de paarden op stal (idealiter twee weken) na terugkomst van een meerdaagse wedstrijd.

DON'TS!

- ✘ Ga niet op stap met een paard met koorts, hoest of neusuitvloeiing. Neem uitsluitend gezonde paarden mee.
- ✘ Zet paarden niet vast aan muren of afrasteringen waar eerder paarden hebben gestaan.
- ✘ Neem geen vreemde paarden mee in de trailer en/of veewagen.
- ✘ Laat vreemde paarden niet vastzetten aan jouw veewagen en/of trailer.
- ✘ Laat paarden niet uit dezelfde drinkbak drinken en maak elke bak vooraf eerst goed schoon.
- ✘ Leg de waterslang niet in de emmer. Zorg ervoor dat het uiteinde van de waterslang de emmer niet raakt wanneer je hem vult.
- ✘ Gebruik geen gemeenschappelijke sponzen of afsponsmaterialen die op wasplaatsen vaak voorhanden zijn, maar neem die zelf mee en leen ze niet uit!
- ✘ Laat paarden tijdens wedstrijden niet aan hekken of afrasteringsmateriaal ruiken en of bijten.
- ✘ Laat je paard op concours niet grazen op een plek waar anderen paarden onlangs hebben gegraasd.
- ✘ Neem na het evenement geen ongebruikt hooi of strooisel mee naar huis dat buiten je trailer of veewagen heeft gelegen.
- ✘ Vermijd neus-neuscontact te allen tijde!

Bedrijfshygiëne op het paardenbedrijf; De do's & don'ts in relatie tot stalbetreders

DO!

- ✓ Verzoek bezoekers om schone schoenen en kleding te dragen. Verschaf eventueel plastic overschoenen of laat hen het vuil van hun schoenen borstelen en hun schoenen vervolgens inspraken met een desinfectiespray.
- ✓ Als er dagelijks veel bezoekers komen, plaats dan een voetenbad of desinfecterende mat op de plek waar mensen het paardenbedrijf binnenkomen en verlaten. Een voetenbad is eenvoudig te maken met bijvoorbeeld halamid.
- ✓ Stel stalregels op met betrekking tot het betreden van de stal en de omgang tussen mens en paard. Bespreek deze onderwerpen met alle (pension/manege) klanten, zodat je samen op realistische wijze het risico op ziekteoverdracht kunt verkleinen.
- ✓ Verzoek dierenartsen, hoefsmeden, instructeurs/instructrices, zadelpassers, paarden-tandartsen, bitfitters, fysio's en andere stalbetreders om hun handen te wassen voordat ze de stal ingaan en eventuele materialen te reinigen met een desinfecterende gel.
- ✓ Voorzie bezoekers van antibacteriële handgel (ook handig om in de auto te leggen). Laat ze voordat ze de stal betreden hun handen hiermee wassen. Voor het betreden van de stal dienen de handen goed droog te zijn.
- ✓ Adviseer stalbetreders om geregeld het stuur van hun auto en handvaten van de portieren te ontsmetten. Juist daar kunnen ziekteverwekkers zitten en hierdoor raken de handen steeds weer besmet.

DON'T!

- ✗ Laat bezoekers bij aankomst niet dichtbij het paardengedeelte van het bedrijf parkeren. Ook via autobanden kan insleep ontstaan.

Belangrijkste conclusie

Voorkomen is beter dan genezen, met name als het om besmettelijke ziekten gaat. Tref daarom maatregelen om de kans dat een ziekte jouw paardenbedrijf of stal insluipt zo klein mogelijk te houden. Ook voor pension- en manegeklanten geldt: neem je verantwoordelijkheid. Niet alleen naar je eigen paarden toe, maar ook naar paarden van andere stalgenoten en uit de omgeving.

Kijk voor meer informatie en handige filmpjes op
www.bedrijfshygienebijpaarden.nl